



GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
Slovenian Forestry Institute
Večna pot 2, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel: + 386 01 200 78 00 / fax: + 386 01 257 35 89

Poročevalska, diagnostična in prognozična služba za varstvo gozdov
Gozdarski inštitut Slovenije in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, BF
Večna pot 2
1000 Ljubljana

V Ljubljani, 14. 2. 2012
Dok. št.: _____

Zavod za gozdove Slovenije
Območna enota Ljubljana
Vodja odseka za gojenje in varstvo gozdov Barbara Slabanja
Tržaška cesta 2, 1000 Ljubljana

Propadanje velikega jesena v KE Zagorje

Dne 27.01.2012 sva si revirni gozdar Boštjan Rebolj, Zavod za gozdove Slovenije in Tine Hauptman, Gozdarski inštitut Slovenije, ogledala gozd v gospodarski enoti Čemšenik-Kolovrat, odsek 89F47, parcela 318 (GKY=495340, GKX=110578). Na zgoraj navedeni lokaciji ste opazili sušenje in odmiranje dreves velikega jesena. Na nekaterih odmirajočih jesenih ste opazili tudi odpadanje skorje.

Takoj ob prihodu na omenjeno lokacijo smo na jesenovem mladju opazili nekrotične in odmrle poganjke, na katerih je bilo še vedno pritrjeno suho listje (slika 1). To so tipični simptomi jesenovega ožiga, ki ga povzroča gliva *Chalara fraxinea* T. Kowalski. Nekroze skorje (slika 2), ki jih povzroča omenjena gliva, smo našli tudi na številnih deblih dreves velikega jesena v fazi letvenjaka in tanjšega drogovnjaka. Z odstranjevanjem odmrle skorje smo opazili, da se nekroza (porjavelost) širi tudi v les okuženih dreves (slika 3). Podobne nekroze skorje so bile opazne tudi pri dniščih dreves (slika 4). Pod odmrlo skorjo teh nekroz smo odkrili bele micelijske pahljače (slika 5), ki so značilne za glive iz rodu mraznic (*Armillaria*). Predeli debel in debelejših vej najbolj poškodovanih dreves so bili že brez skorje. Med pregledom teh delov debel in vej smo opazili številne rove podlubnikov (slika 6), ki bi jih glede na značilnosti lahko pripisali pisanemu jesenovemu ličarju (*Leperesinus fraxini* Panzer).

Propadanje jesena v Evropi se je začelo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Kot povzročiteljica propadanja je bila ugotovljena gliva *C. fraxinea*. V procesu propadanja sodelujejo tudi različni sekundarni škodljivi organizmi. Najpogosteje se omenjajo prav glive iz rodu *Armillaria*, omenja pa se tudi pisanega jesenovega ličarja. Skoraj zagotovo je gliva *C. fraxinea* primarni vzrok odmiranja jesenov tudi na zgoraj omenjeni lokaciji. Glede na precej stare znake okužbe predvidevamo, da je bolezen tudi na območju gospodarske enote

Čemšenik-Kolovrat že več let prisotna. Primarne okužbe z glivo *C. fraxinea* so jesene najverjetneje oslabile do te mere, da so postali bolj primerni za okužbe oziroma napade sekundarnih škodljivih organizmov (*Armillaria* sp. in *L. fraxini*), ki so proces propadanja močno pospešili.

Veliko odmrlih in močno poškodovanih jesenov je lastnik gozda že posekal. Svetujemo sečnjo še preostalih odmrlih in močno poškodovanih dreves. Posekan les je treba čim prej odpeljati iz gozda, saj pisani jesenov ličar roji že marca. Smiselno bi bilo nastaviti nekaj lovnih debel, na katerih bi bilo nato treba redno spremljati ulov ter jih pravočasno izdelati in po potrebi (če bo naselitev ličarjev velika) nastaviti nova. Sestoj je treba pregledati tudi v vegetacijski dobi, ko bo stopnja poškodovanosti bolj izrazita. Dobro bi bilo iskati in odkriti jesene, ki kažejo odpornost na jesenov ožig in jih v prihodnje z gojitvenimi ukrepi pospeševati. Glede na to, da mraznice (*Armillaria* spp.) lahko okužijo različne drevesne vrste, je verjetno, da bodo te glive ogrozile tudi kakorkoli oslabljena drevesa drugih vrst v okolici.

Sestavil:
Tine Hauptman

Tehnično odgovornost prevzema:
prof. dr. Dušan Jurc

V vednost:

- Zavod za gozdove Slovenije, Centralna enota, Marija Kolšek, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
- Gozdarska knjižnica

Slikovno gradivo:



Slika 1: Okužba jesenovega mladja z glivo *C. fraxinea* - nekrotični poganjki, na katerih je še vedno pritrjeno suho listje.



Slika 2: Nekroza skorje, ki jo je povzročila gliva *C. fraxinea*. Vidno je tudi mesto, kjer je bil pritrjena tanjša vejica, skozi katero se je gliva domnevno razširila v deblo.



Slika 3: Gliva *C. fraxinea* se širi tudi v lesu in povzroča tudi nekroze lesa.



Slika 4: Nekroza skorje ob dnišču drevesa.



Slika 5: Pod odmrlo skorjo nekroze se razširjajo bele micelijske pahljače, značilne za glive iz rodu *Armillaria*.



Slika 6: Dvokraki rovní sistemi na odmrlem debelcu je domnevno povzročil pisani jesenov ličar (*L. fraxini*).